

Aan: Vaste Commissie voor Financiën
cc. Vaste Commissie voor Economische Zaken, Algemene Commissie voor Buitenlandse
Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Betreft: AO 'Bankieren: duurzaam, dienstbaar en divers'

Amsterdam, 3 december 2014

Geachte leden van de Commissie voor Financiën,

Op 10 december spreekt u over het thema 'Bankieren: duurzaam, dienstbaar en divers'. Het is hard nodig dat er aandacht wordt besteed aan een duurzame en diverse bankensector. De afgelopen jaren hebben aangetoond welke impact het (dis)functioneren van de financiële sector heeft op de maatschappij, overheidsfinanciën en (de financiering van) duurzame ontwikkeling. Het [MVO Platform](http://www.mvoplatform.nl) waardeert het dan ook dat de Commissie Financiën het initiatief neemt tot dit debat. Helaas lijkt het enthousiasme voor dit onderwerp kleiner te zijn bij het ministerie van Financiën aangezien, op het moment van schrijven, slechts op één van de aan duurzaamheid gerelateerde agendapunten een reactie van de minister beschikbaar is. Hieronder geeft het MVO Platform per agendapunt verschillende aanbevelingen voor het aankomend AO:

Rapport 'Dutch Banks and Tax Avoidance'

De reactie van de minister van Financiën op het rapport 'Dutch Banks and Tax Avoidance' is nog niet ontvangen. In september heeft de Eerlijke Bankwijzer een onderzoek gepubliceerd naar mogelijke betrokkenheid van Nederlandse banken bij internationale belastingontwijking.¹ De Eerlijke Bankwijzer concludeert dat 9 Nederlandse bankgroepen in totaal 314 dochters, joint-ventures en branches hadden in landen die bekend staan als belastingparadijs en in veel gevallen niet goed kunnen uitleggen waarom ze hier gevestigd zijn. Een belangrijke verbeterstap is het vergroten van transparantie, door een complete lijst van alle dochterbedrijven en hun activiteiten te publiceren en omzet, winst en belasting per land te rapporteren (*country-by-country* rapportages). Hierdoor ontstaat meer inzicht in de activiteiten van vestigingen in belastingparadijzen en de bijbehorende risico's op betrokkenheid bij internationale belastingontwijking. Suggesties van het MVO Platform:

- De Minister van Financiën dient banken van aanvullende sturing te voorzien voor volledige *country-by-country* rapportages, die in 2015 voor het eerst verplicht zijn. Het Nederlandse implementatiebesluit² lijkt namelijk voor meerdere interpretaties vatbaar. De Minister moet daarom duidelijk aangeven wat van banken wordt verwacht: een complete lijst publiceren van al hun dochterbedrijven, joint-ventures en branches, inclusief een duidelijke omschrijving van de activiteiten per entiteit. Bovendien moet duidelijk zijn dat banken de winst per land in ieder geval op transactiebasis moeten rapporteren, om een vergelijking met de omzet en winst mogelijk te maken, en zo mogelijk ook op kasbasis.

¹ http://www.eerlijkebankwijzer.nl/media/43112/rapport_tax_avoidance_by_dutch_banks_eb_140903.pdf

² <http://wetten.overheid.nl/BWBR0035575>

- De Minister dient de toepassing van de door Oikos, PWC en VBDO geformuleerde Tax Principles te stimuleren in de sector³:

1. Companies should define and communicate a clear strategy on Tax governance
2. Tax must be aligned with the business and it is not a profit centre by itself
3. Respect the spirit of the law. Tax compliant behaviour is the norm
4. Know and manage tax risks
5. Monitor and test tax controls
6. Provide tax assurance

Behandeling van blootstelling aan CO₂-intensieve sectoren in het prudentieel toezicht

Het antwoord van De Nederlandse Bank (DNB)⁴ betreffende de blootstelling aan CO₂ intensieve sectoren gaat helaas alleen in op de grootte van de blootstelling en niet op de vraag of de DNB dit als een materieel risico ziet. Daarnaast zijn er drie belangrijke kanttekeningen te plaatsen bij de reactie:

1) De DNB benoemt een blootstelling van 3,4% voor de gehele financiële sector. Individuele pensioenfondsen kunnen daarbinnen nog wel een hoge exposure hebben. Bijvoorbeeld PFZW, dit fonds komt vanwege hun grote futures posities op bijna 8%⁵.

2) De DNB heeft alleen de directe effecten van de Carbon Bubble meegenomen (de directe in vesteringen in olie-, gas- en kolenbedrijven). Daarnaast zullen er echter ook ingrijpende(r) indirecte effecten zijn in andere sectoren. Denk bijvoorbeeld aan elektriciteitsbedrijven, autofabrikanten of energie-intensieve industrieën zoals de chemische industrie en de landbouwsector. Een recent voorbeeld zijn de grote afschrijvingen op kolencentrales en de stap van EoN om de fossiele activiteiten af te splitsen en zich te richten op duurzame energie⁶. Niet vanuit morele overtuiging maar vanuit harde financiële en strategische overwegingen. De analyse hoe financiële instellingen wat dit betreft tussen en binnen sectoren gepositioneerd zijn is nog nergens gemaakt, maar uiterst relevant. Hetzelfde geldt voor de exposure naar overheden (staatsobligaties) die afhankelijk zijn van fossiele energie (75% van de bewezen reserves zijn eigendom van nationale overheden). Ook deze exposure is niet meegenomen in de analyse van de DNB.

3) Het is daarnaast een gemiste kans dat de DNB in de beantwoording niet inhoudelijk ingaat op de vraag of zijn de Carbon Bubble als materieel financieel risico ziet. DNB zou op dit vlak kunnen samenwerken met de Bank Of England die deze week bekend heeft gemaakt de risico's van de carbon bubble in de Engelse financiële sector in kaart te zullen gaan brengen⁷.

Een hieraan gerelateerd punt is dat de DNB dit jaar voor het eerst in haar jaarverslag heeft aangegeven ESG-risico's (zoals de Carbon-bubble) te willen meewegen.⁸ Een goede stap, de vraag is echter hoe de DNB dit in haar activiteiten gaat verwerken. Het MVO Platform pleit ervoor dat de DNB concrete stappen zet en dat de minister daar op aanstuurt:

- Door op basis van trend- en scenarioanalyse ESG-risico's inzichtelijk te maken.
- Door de expertise op het gebied van ESG binnen de DNB te versterken bijvoorbeeld door een werkgroep met experts een assessment te laten maken van mogelijke

³ <http://www.vbdo.nl/files/report/GoodTaxGovernanceinTransition.pdf>

⁴ <http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2014D31946&did=2014D31946>

⁵ <http://sustainablefinancelab.nl/files/2014/03/SFL-GND-Carbon-Bubble.pdf>

⁶ <http://www.trouw.nl/tr/nl/4332/Groen/article/detail/3802257/2014/12/02/Groene-koers-Eon-was-onvermijdelijk.dhtml>

⁷ <http://www.theguardian.com/environment/2014/dec/01/bank-of-england-investigating-risk-of-carbon-bubble>

⁸ http://www.dnb.nl/binaries/DNBJaarverslag2013_tcm46-305078.pdf (blz 113/114)

- concrete maatregelen, zoals onder andere de Chinese Centrale Bank dat doet⁹.
- Door toe te zien of voldoende kennis op ESG-thema's aanwezig is binnen de banken en bijvoorbeeld pensioenfondsen en verzekeraars.
 - Door verplichting van KPI's op duurzaamheid en ESG-thema's door te voeren voor bankbestuurders en RvC.

NVB-initiatief 'Toekomstgericht Bankieren'

Het kabinet heeft op het moment van schrijven nog niet gereageerd op het NVB-initiatief "Toekomstgericht Bankieren." Het Maatschappelijk Statuut en het daaropvolgende NVB-visie Duurzaamheid, waarin de banksector haar gemeenschappelijke uitgangspunten voor de toekomst presenteert, zijn een belangrijke stap voorwaarts. Ook in de daaropvolgende NVB-visieduurzaamheid en MVO¹⁰ zet de sector een aantal belangrijke stappen:

- Duurzaamheid verdient een plaats in strategie, aansturing (governance) en risicomangement
- Duurzaamheid wordt als inspiratie gezien voor het vinden van nieuwe marktkansen
- Er is het voornemen om banken transparant te laten communiceren over invulling van duurzaamheid en er is voornemen van de NVB om een actieve rol te spelen in de dialoog met stakeholders.

Er zijn echter ook een aantal belangrijke aandachtspunten:

- 1) De huidige voornemens zijn nog onvoldoende uitgewerkt. Zo is de bijdrage van banken aan maatschappelijke problemen nog onvoldoende concreet.
- 2) Het is van belang dat het maatschappelijk middenveld bij de verdere uitwerking wordt betrokken.
- 3) De NVB is een koepelorganisatie en kan in haar rol geen uitvoering van het maatschappelijk statuut afdwingen.

Het MVO Platform roept de overheid op om:

- Een actieve rol te spelen in het verduurzamen van het bankieren. Met de NVB en de sector, maar ook in nauwe samenwerking met maatschappelijke organisaties. De overheid kan immers de voortgang monitoren, maar ook ingrijpen als veranderingen uitblijven.
- Het is positief dat minister Ploumen op 1 december jl., na ontvangst van het rapport "Vijf Jaar Eerlijke Bankwijzer", een verklaring heeft uitgebracht waarin zij stelt binnen 2 jaar een convenant met de bancaire sector over MVO af te sluiten¹¹. Een actieve rol van het ministerie van Financiën kan hierbij niet uitblijven. We roepen de Minister van Financiën dan ook op om een actieve rol te spelen in het tot stand komen van dit convenant.
- Het MVO Platform acht het daarnaast van groot belang, wil een convenant met banken over MVO effectief zijn, dat het tot stand komt na een volwaardig multistakeholderproces met onder andere maatschappelijke organisaties en vakbonden¹².

⁹ People's Bank of China, government leaders and international experts discuss proposals for greening China's financial system, Press release, 17 November, <http://www.unep.org/inquiry/Portals/50215/Documents/UNEP%20Inquiry%20PR%20Beijing%20Nov%2017%202014%202.pdf>

¹⁰ http://www.nvb.nl/media/document/001708_nv-visie-duurzaamheid-en-mvo.pdf

¹¹ <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/bz/nieuws/2014/12/01/ploumen-binnen-twee-jaar-convenant-over-duurzaam-bankieren.html>

¹² Voorwaarden voor effectieve convenanten van het MVO Platform: http://mvoplatform.nl/overheid-en-mvo/publications-nl/Publication_4081-nl/

Transparantie

Een bankklant kan tot op de dag van vandaag niet weten waar zijn/haar spaargeld in wordt geïnvesteerd of belegd door banken. Zo zijn banken vaak niet open over hun investeringskeuzes, of over de invulling van hun duurzaamheidsbeleid richting bedrijven (waaronder engagement), over hun eigendomsstructuur of de activiteiten van hun dochterondernemingen in belastingparadijzen. Klanten weten niet waarin hun bank hun spaargeld investeert.

Op 13 maart 2014 vond de leerbijeenkomst over 'banken en transparantie' plaats, gefaciliteerd door het ministerie van Financiën. De bijeenkomst was een initiatief van Eerlijke Bankwijzer en Ernst & Young. Tijdens de bijeenkomst werden de uitkomsten en aanbevelingen van onderzoeken over transparantie in de financiële sector in de afgelopen 2 jaar van de Eerlijke Bankwijzer, Ernst & Young en VBDO besproken. Het doel was om gezamenlijk de inhoudelijke basis te leggen voor een convenant over banken en transparantie. Aan het overleg namen veertig vertegenwoordigers van zeven banken, vier accountantskantoren, drie ministeries, de NVB, toezichthouders DNB en AFM, de VBDO en zes maatschappelijke organisaties deel. Er zijn concrete suggesties voor meer transparantie gedaan:

- Transparantie over hoe –in dialoog met stakeholders - KPI's worden gekozen die materieel zijn voor de organisatie en die bijdragen aan het bereiken van haar MVO doelstellingen.
- Transparantie over de impact van *active ownership*.
- Transparantie over beleggingen, met specificaties waarin wordt belegd, en inschatting van ESG-risico's.
- Hoe worden gegevens gepresenteerd zodat stakeholders kunnen inschatten wat de duurzaamheidsrisico's van de investeringen zijn?
- Transparantie over zakelijke leningen (individuele namen of geaggregeerd naar standaard sector indeling en bijbehorende inschatting van duurzaamheidsrisico's).

Pogingen om (in samenwerking met de NVB) tot een vervolgbijeenkomst te komen zijn tot op heden gestrand. De NVB zegde wel toe om voor het einde van dit jaar met een vervolgininitiatief te komen, maar het is inmiddels zeer de vraag of dit gehaald gaat worden en de uitkomst blijft onzeker.

Het MVO Platform pleit ervoor dat:

- De Minister van Financiën de bankensector aanspoort om op korte termijn concrete vervolgstappen te zetten om in samenwerking met stakeholders tot een convenant over grotere transparantie door banken te komen, waarbij de conclusies uit de leerbijeenkomst van 13 maart 2014 centraal staan.
- De overheid wettelijke maatregelen tot grotere transparantie binnen de banksector over investeringen en verslaglegging doorvoert, als de bankensector niet bereid is om binnen enkele maanden, in goed overleg met maatschappelijke stakeholders, tot concrete stappen te komen.

Wij zijn graag bereid deze voorstellen nader toe te lichten en met u het gesprek aan te gaan.

Vriendelijke groet namens de Financiële Werkgroep van het MVO Platform,.

Gisela ten Kate

Peter Ras

Frank Wagemans